Szakonyi Károly

# *Záróra felé*

Záróra felé már kevesen maradtak, de hajnali kettő előtt nem illett bezárni, még akkor sem, ha csak egy-két vendég üldögélt a teremben. A vendéglős ilyenkor valamelyik még kitartó törzsvendéghez telepedett, cigarettára gyújtott, élvezettel szívta be a füstöt, mert nappal soha nem dohányzott, régi szokása volt ez a késői pöfékelés. A vendéglősné sem vonult vissza a lakásba, a poharakat szedte össze az asztalokról, kiürítette a hamutartókat, aztán leült a kassza közelében. A késői órán már fáradt volt, rátört az álmosság, kora reggel óta talpon volt. Hallotta Bauert, a festőt Rabindranáth Tagoréról beszélni a férjének, hosszan mesélte, belekortyintgatva megmaradt borába, hogyan ismerte meg Füreden, amikor lejárt vázlatozni a Balatonra a majd télen megfestendő nyári képeihez, a költő meg ott gyógyítgatta a szívét a szanatóriumban. Sokszor elmesélte már, de mindig színesebben, hogy a költővel ő szeretette meg a magyar pikturát. Ismerte a történetet, álmosította, kissé elszunyókált, képek úsztak be, bolthajtásos helyiség, ugyanolyan kockás abroszokkal, mint az üzletükben, az öreg ház, a pénzügyminisztérium hátsó fertályának árnyékában. A papa vendéglője. Az egyemeletes ház utcára nyíló földszintjén öt fok lépcső vezetett az üzletbe, a bajárat kétfelén, a kihajtott spaletták egyikére habzó söröskorsót, tányéron tormás virslit pingált a festő, a másikra borospalackot és szódásüveget talpas pohárral. Az is családi vendéglő volt, a ház szűk udvarán százéves szőlőtőke indái tartották árnyékban az asztalokat, a rácsos kerti székeket, vasárnap délelőttönként, nyáridőn, mindig ott itták a sörüket, meg ropogtatták a sós kiflit a Mátyás templomból a tizenkettes úrimiséről ebéd előtt betért vendégek. A kapubolt alatt középkori ülőfülkék voltak a falban, és a borospince alatt félelmetes volt a vízzel tele alagút. A papa vendéglőjébe iparosok, a pénzügyből kispénzű tisztviselők, várbeli polgárok jártak, negyvenöt éves korukban nyugalmazott katonatisztek, neki meg a húgának udvarolgattak szolidan, amikor már eladósorba értek a négy polgári meg a kétéves női ipariskola után, ahol szabás-varrást meg főzést tanultak, mindazt, amire majd háziasszonyként szükségük lesz. A régi vár, gondolta most félig hunyt pillái aló szinte látva a helyőrségi laktanya felé lejtő utcát, a hadügy meg a belügy előtt mindig szép, fekete autók álltak, cilinderes urak vagy díszes egyenruhájú tisztek szálltak ki belőlük, és a közelben lakott a báró is, akihez művészek jártak támogatásért.

A költő. A mindig viseltes öltözetű költő, a nyakába lógó, zsíros, szálas hajjal, ahogy ott ült mindig a sarokban a fröccse mellett, és néhány ívet mindig teleírt ceruzájával, soha nem kért mást, mint néhány szelet kenyeret, azokat sózta, paprikázta és ette a fröccsei mellé. Megörökölték, amikor a papa meghalt, és eladták a vári vendéglőt, attól fogva hozzájuk járt, itt is sarokasztalt választott, és rekedt hangján kérte a fröccsöket. *Ezernégyszázhetven számú miniszteri rendelet, józanul az emberfia e helyről ki nem mehet…* írta egyszer ajándékként, már elég betegen a torokráktól. Akkoriban, a papa vendéglőjébe a bárótól jött mindig, pénzzel a zsebében, a báró támogatta, mert neves költők mondták, hogy tehetséges ez a Baranyából jött parasztfiú. Ruhát is vett neki Nagykovácsi Milenkó lódenáruházában, a Belvárosban, de a költő eladta, és éjszakai nőkre költötte...

A férje hátát látta, ahogy felpillantott, Bauer úr még duruzsolt, le kellen oltani a nagyvilágítást, gondolta, akkor talán szedelődzködnének, de nem mozdult, csak nézte a férje tarkóját, és most megpróbálta felidézni, milyennek is látta először, amikor egy délelőtt nagy csokor vörös rózsával beállított az üzletbe. Még a farsangi vendéglős bálban kért engedélyt a látogatásra a mamától, hogy megkérje a papától hivatalosan a kezét. A húga három évvel fiatalabb volt, ott irigykedett mellette, sugdolózva, izgatottan, amikor a papa kezet nyújtott, és azt mondta, isten hozott a családunkba, fiam.

Bajusz. Finoman nyírt angol bajuszt viselt a férje még a nászút idején. Harminc múlt, ő meg huszonhárom, karcsú volt és gesztenyebarna, a nagy, íves szemöldökét mindenki dicsérte, meg a derűjét, szolidságágát.

A nászút volt az egyetlen nyaruk. Kilencszázharminc. Békeidő és csendes konszolidáció. A balatonfüredi hotel, a parti sétány, a bőséges reggelik a Horváth-ház teraszán…

Aztán soha többé. Csak amikor majd a férje szívpanaszaival beutalót kap Füredre. Hosszú évtizedek múlva. Mert mindig csak az üzlet. A vendégek. Ahogy fenn, a Várban is.

Lánykorában sokszor fennmaradt záróráig ott is. Ha a meghittebb törzsvendégek éjfélig még iszogatni akartak, a papa elővette a bécsi citerát, a törzsasztalra tette, és pengette derűsen: *Trink, trink Brüderlein trink, lass doch die Sorgen zu Haus…* és a mama csendes, lágy hangon vele énekelte…

A Tabán. Az Alsóhegyalja út, Rusz mama vendéglője a fakorlátos meredély mellett. A papa onnan hozta a mamát. A papa húsz volt, a mama tizenkilenc. Két szép fiatal. A Tabán zegzugos utcái. Ahogy Bauer úr akvarelljein. Járda nincs, az utca kövei közt csordogál a szennyvíz, szamaras kordékban hozzák a vizet. *Donau wasser! Donau wasser…* A mama mesélte.

Meg azt, hogy lánykorában szivarokat sodort a dohánygyárban. A Gellérthegyről járt Lágymányosra. Hajnalban kelt, de esténként segített Rusz mamának a vendéglőben. A ferencjóska szakállas férfiak ott is énekelték: Trink, trink, Brüderlein trink… Ott jött a világra, a papa meg a mama esküvője után hamarosan, abban a tabáni, földszintes házban. Aztán Rusz mama bérbe vette a fiataloknak azt a bolthajtásos üzletet abban a törökkori, öreg házban.

Valahol van egy fénykép, ott állnak négyen, a mama, ő, a húga meg az öccse a vendéglő elött, az utcán. A papa akkor az olasz fronton volt. Megsebesült, Karintiában feküdt a hospitálban. Ők meg ott, az öreg ház előtt. Valahol megvan az a kép…

Bauer úr, szedelődzködött, a sarokasztalnál ülők közül is intett az egyik, hogy fizetni akar. A festő nem fizetett minden nap. Strigulákat húztak a számlájára. Majd fizet, ha elad egy képet.

A vendéglősné *kasszát csinált*, a papírpénzt egy bőrtasakba, az aprót kis pénzeszsákba számolta. Külön tette a másnapi váltópénzt.

Az üres üzlet. A félvilágítás, a hirtelen csendesség. Mindig olyan volt, mint egy kiürült színház előadás után. Igen, a Várban is.

– Peróczi ma nem jött… – mondta a vendéglős, töltött magának egy stampedlivel, felhajtotta. A papa is. Záróra után mindig egy kis snapszot… – Talán a múltkori miatt. Nagyon összekaptam Szennyessel a bunkókon. De kell, hogy legyen kártya.

– A papáéknál nem volt. Ti sem kártyáztatok.

– Miről beszélsz?

– A várról… Emlékszem, Vili volt a társaságotok lelke.

– Vili?

– Az a kiugrott huszártiszt. Bukméker volt…

– Ja, aki a húgodnak udvarolt. De ez most honnan?... Na, oltsuk le a villanyt… Holnap szállít a Putz. Reggel ki kell mosnom a hordókat…

Zárta a bejárati spalettákat.

Néha, nyáron, ha kettőkor még rést hagytak a szellőzésre, és kiszűrődött az utcára a fény, beszólt a rendőr. Zárni! Ismerős rendőr volt, nappali szolgálatban gyakran betért egy sörre. A söntésben eldiskurálgatott a pultnál iszogató képkeretezővel. Vagy Vasák úrral. Felvidéki volt ő is. Talán kassai? Ez még akkor volt, a harmincas években. Amikor hat fillér volt a tojás a Garay téri piacon.